

Наставно-научно веће Универзитета у Београду - Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, на основу чл. 50. став 1. тачка 39. Статута Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, на III редовној седници одржаној 17.12.2024. године, донело је следећу

ОДЛУКУ

I Усваја се *Правилник о раду Комисије за оцену етичности истраживања* Универзитета у Београду-Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију.

II *Правилник о раду Комисије за оцену етичности истраживања* Универзитета у Београду - Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, биће истакнут на интернет страници Факултета.

III У прилогу Одлуке дат је *Правилник о раду Комисије за оцену етичности истраживања* Универзитета у Београду - Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију.

Одлуку доставити:

- секретару
- продекану за науку
- одсеку за ИТ послове
- архиви

Председник

Наставно-научног већа

ДЕКАНКА

Проф. др Сања Ђоковић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ЗА СПЕЦИЈАЛНУ ЕДУКАЦИЈУ И РЕХАБИЛИТАЦИЈУ

Број:
Датум:

На основу члана 50. став 1, тачка 39 Статута Универзитета у Београду – Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, Наставно-научно веће Факултета је на III редовној седници, одржаној дана 17. 12. 2024. године, донело

ПРАВИЛНИК О РАДУ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ЕТИЧНОСТИ
ИСТРАЖИВАЊА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ – ФАКУЛТЕТА ЗА
СПЕЦИЈАЛНУ ЕДУКАЦИЈУ И РЕХАБИЛИТАЦИЈУ

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Правилником о раду Комисије за оцену етичности истраживања (у даљем тексту: *Правилник*) ближе се регулишу састав, мандат, надлежности, права и обавезе Комисије за оцену етичности истраживања (у даљем тексту: *Комисија*) на Универзитету у Београду – Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију (у даљем тексту: *Факултет*) и друга питања од значаја за њен рад.

Сви појмови у овом Правилнику који се односе на физичка лица, а дати су у мушком роду, тумаче се на начин да обухватају и особе женског пола.

Члан 2.

Под истраживањем у овом Правилнику подразумевају се: индивидуална или тимска истраживања која организују наставници и сарадници Факултета у оквиру научноистраживачке делатности Факултета, истраживања која организују студенти Факултета за потребе студија (као део предиспитних и испитних задатака, за потребе израде завршног мастер рада или докторске дисертације итд.), истраживања која су планирана у оквиру научних и других пројеката у којима је Факултет носилац или партнер на пројекту, за које је конкурсом, правилником, уговором или другим актом финансијера или надлежног регулационог тела захтевана оцена Комисије.

Термин истраживач биће коришћен како би се означили наставници и сарадници и студенти Факултета који организују истраживања на неки од начина описаних у ставу 1 овог члана.

Члан 3.

Комисија је дужна да своје послове и надлежности врши у складу са Кодексом понашања у научноистраживачком раду (у даљем тексту: *Кодекс*), који је донео Национални савет за научни и технолошки развој (бр. 119-01-111/2023-03/1, од 21. јуна 2023. године).

II НАДЛЕЖНОСТИ КОМИСИЈЕ

Члан 4.

Комисија:

1. На захтев руководиоца истраживања, главног истраживача или самосталног истраживача (у даљем тексту: *подносилац захтева*) утврђује да ли се у истраживању, за које је поднет захтев Комисији, уважавају принципи добре научне праксе, садржани у Кодексу;
2. Проверава да ли се и на који начин у истраживању, за које је поднет захтев, штите права учесника у истраживању, односно да ли се обезбеђује поштовање људских права, заштита података о личности, итд.
3. Посебну пажњу посвећује истраживањима која укључују вулнерабилне групе (нпр. малолетна лица, лица која су из неких других разлога под мером старатељства, труднице, особе са развојним сметњама и инвалидитетом, мањинске групе, особе оболеле од болести зависности, особе у установама затворског типа и друге специфичне групе) и која се баве осетљивим темама;
4. Консултује експерте из појединих области и за специфичну истраживачку методологију, уколико утврди да за то постоји потреба, а искључиво у циљу провере етичности истраживања, а никако провере методолошке исправности истраживања;
5. Даје мишљење о усклађености предложеног истраживања са принципима добре научне праксе (у даљем тексту: *одлука*).

III КОНСТИТУИСАЊЕ КОМИСИЈЕ

Члан 5.

Комисија има 7 чланова и то по једног представника са сваког одељења, односно катедре Факултета и то: Катедра педагошких, социолошких и психолошких предмета, Одељење за логопедију, Одељење за олигофренологију, Одељење за превенцију и третман поремећаја понашања, Одељење за соматопедију, Одељење за сурдологију, Одељење за тифологију.

Чланове Комисије предлажу одељења, као основне наставно-научне јединице Факултета, матична за области истраживања из става 1 овог члана, као и катедра педагошких, социолошких и психолошких предмета, из редова наставника који су запослени на датом одељењу, а бира их Наставно-научно веће Факултета, јавним гласањем, већином гласова од укупног броја својих чланова.

Мандат чланова Комисије траје три године са могућношћу једног поновљеног избора.

Члану Комисије престаје чланство пре истека времена на које је изабран:

- оставком,
- престанком радног односа на Факултету,
- привременом спреченошћу за рад дужом од месец дана или
- разрешењем.

Чланови Комисије могу бити разрешени пре истека времена на које су изабрани у случајевима када својим поступцима отежавају или онемогућавају ефикасан рад Комисије односно у осталим случајевима непоштовања оквира деловања, договорених рокова и/или неквалитетног обављања додељених задатака.

За покретање поступка разрешења члана Комисије неопходна је писмена иницијатива председника и/или члана Комисије, са којом је сагласна још најмање 1/3 чланова Комисије.

Одлуку о разрешењу члана Комисије доноси орган Факултета који га је изабрао.

Накнадно изабраном члану Комисије мандат траје до истека мандата осталих чланова Комисије.

Уколико је стални члан Комисије спречен да присуствује састанку у обавези је да о привременој спречености обавести председника Комисије у року не краћем од 48 сати пре заседања Комисије. На писани допис председника Комисије, управник одељења, чији је стални члан привремено спречен, до датума заказаног заседања Комисије, именује заменског члана. Председник Комисије може, у случају привремене спречености члана да донесе одлуку да састанак одржи електронским путем, уколико претходно утврди да ће тако омогућити да састанку присуствују свих седам чланова Комисије.

Уколико је стални члан Комисије поднео захтев за оцену етичности истраживања или је члан тима чији се Захтев разматра, на захтев председник Комисије замениће га продекан за науку или неко из реда продекана, а у крајњем случају декан Факултета.

Уколико се на истој седници Комисије разматра захтев за оцену етичности истраживања које су поднели и председник и заменик Комисије, руковођење радом Комисије преузима најстарији члан Комисије, а председник и заменик Комисије се привремено замењују у складу са ставом 9. овог члана.

Члан 6.

Конститутивну седницу Комисије сазива и до избора председника њоме руководи продекан за науку.

Комисија има председника и заменика председника који се бирају јавним гласањем из реда чланова Комисије, већином гласова чланова Комисије.

Председник именује секретара из реда чланова Комисије, који је задужен за послове вођења записника са седница Комисије.

IV ПРАВА И ДУЖНОСТИ ПРЕДСЕДНИКА И ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Члан 7.

Председник Комисије:

1. Сазива седнице Комисије и њима руководи;
2. Обавља техничку припрему седница Комисије, односно сачињава дневни ред седнице и прикупља и дистрибуира материјал за разматрање на седници Комисије;
3. Стара се о примени Правилника, Кодекса и других аката којима се регулише етичност у научноистраживачком раду;
4. Води рачуна да чланови Комисије који доносе одлуку нису у сукобу интереса у вези са оценом етичности појединих предложених истраживања и у складу са тим покреће поступак у складу са чланом 5, став 9. овог Правилника;
5. Покреће иницијативу за разматрање питања из надлежности Комисије;
6. Потписује акта и одлуке које доноси Комисија.

Члан 8.

Члан Комисије има право и дужан је да:

1. Поступа у складу са Правилником и стара се о поштовању начела и етичких правила дефинисаних у Кодексу;
2. Износи своје мишљење и даје одговарајуће предлоге о свим питањима о којима одлучује Комисија;
3. Информише остале чланове Комисије о специфичним питањима етике у истраживању у оквиру своје научне области;
4. У процесу одлучивања аргументовано дебатује са другим члановима Комисије;
5. Пријави конфликт интереса у вези са оценом етичности одређеног предложеног истраживања и да буде изузет из одлучивања поводом датог истраживања;
6. Има увид у усвојене одлуке Комисије.

V НАЧИН РАДА КОМИСИЈЕ

Члан 9.

Захтев за оцену етичности истраживања подноси се Комисији електронским путем.

Приликом подношења захтева за оцену етичности истраживања, у складу са врстом и природом истраживања за које се тражи оцена етичности, истраживач у формулар уноси следеће информације или податке:

1. Основни подаци о истраживању и кратак опис планираног истраживања (циљ истраживања, методологија);
2. Карактеристике планираног узорка (величина, структура итд.), посебно с обзиром на вулнерабилне групе (нпр. малолетна лица, лица која су из неких других разлога под мерама старатељства, труднице, особе са развојним сметњама и инвалидитетом, мањинске групе, особе оболеле од болести зависности, особе у установама затворског типа и друге специфичне групе);
3. Опис поступака за укључивање (регрутовање) испитаника;
4. Опис начина компензације за учешће у истраживању (уколико постоји);
5. Информација о истраживању за испитанике у писаној форми;
6. Формулар за давање писане сагласности испитаника за учешће у испитивању;
7. Процену временског ангажмана испитаника у истраживању;
8. Пријава потенцијалних ризика за испитанике;
9. Опис начина обезбеђивања заштите података о личности;
10. Опис начина чувања истраживачких података и начина коришћења података;
11. У случајевима, када је, на пример, реч о преузимању података из Индивидуалног образовног плана или других података који подлежу заштити приватности података, неопходно је навести на који начин ће се тражити сагласност да се истим приступи.

У складу са специфичностима истраживања у оквиру различитих научних области које се изучавају на Факултету, подносилац захтева може приложити и друге информације и документацију за коју процени да може бити од помоћи Комисији приликом одлучивања.

Члан 10.

Истраживач који жели да добије одлуку Комисије за истраживање за које већ поседује одлуку друге комисије надлежне за оцену етичности истраживања, доставља Комисији само основне податке о истраживању и одлуку друге комисије као прилог.

Друга комисија из става 1 овог члана може бити комисија коју је формално успоставила друга високошколска или научна институција из Републике Србије или иностранства.

Комисија може тражити од подносиоца захтева, односно истраживача, из става 1 овог члана додатне информације или допуну документације, уколико одлучи и образложи да је то потребно.

Члан 11.

Уколико је неки члан Комисије у сукобу интереса у вези са оценом етичности одређеног предложеног истраживања, не може учествовати у доношењу одлуке о етичности тог истраживања.

Под сукобом интереса из става 1 овог члана сматра се уколико је члан Комисије истраживач или део истраживачког тима чији се захтев за оцену етичности истраживања разматра на Комисији.

Члан 12.

Комисија своје одлуке доноси на седници, већином гласова (4 гласа) укупног броја чланова Комисије.

Чланови Комисије гласају „за“ и „против“ у вези за етичношћу предложеног истраживања.

Седнице Комисије се могу по потреби одржавати електронским путем, а доношење одлуке обавити електронским гласањем.

Члан 13.

Одлука Комисије може бити: 1) позитивна, онда када Комисија оцени да је истраживање планирано у складу са етичким стандардима; 2) негативна, онда када Комисија оцени да истраживање није планирано у складу са етичким стандардима и да не постоји могућност да се план истраживања измени на начин који ће обезбедити да стандарди буду задовољени.

Члан 14.

Комисија може да захтева додатне информације и допуне документације од подносиоца захтева пре него што донесе одлуку.

Комисија може да захтева измене у плану и процедурама истраживања као услов за доношење позитивне одлуке.

Захтеви Комисије из става 1 и става 2 овог члана морају бити донети одлуком већине гласова чланова Комисије и морају бити образложени. Захтеви се могу односити искључиво на питања етичности истраживања.

Члан 15.

Одлука Комисије доставља се подносиоцу захтева најкасније 14 дана од дана подношења захтева (не рачунајући дане државних празника и годишњег одмора) уколико је документација комплетна и нема захтева за допунама и изменама.

Уколико је Комисија од подносиоца захтева затражила додатне информације или допуну документације, овај рок се рачуна од дана њиховог достављања.

Одлука се доставља на српском и/или енглеском језику, у складу са захтевом подносиоца.

Члан 16.

Свака одлука Комисије заводи се у регистар одлука Комисије, који може бити и електронски имплементиран, под деловодним бројем.

VI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 17.

Захтеви о оцени етичности истраживања, поднети пре ступања на снагу овог Правилника, ће бити разматрани у складу са одредбама Правилника.

VII СТУПАЊЕ НА СНАГУ

Члан 18.

Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања Правилника на интернет страници Универзитета у Београду – Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Етички кодекс научно-истраживачког рада – добра научна пракса број 3/40-11 од 30.07.2008. године.

**ПРЕДСЕДНИК НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВЕЋА
ФАКУЛТЕТА ЗА СПЕЦИЈАЛНУ ЕДУКАЦИЈУ
И РЕХАБИЛИТАЦИЈУ**

Проф.др Сања Ђоковић